

Oponentský posudek diplomové práce

ČERNOCHOVÁ, Žaneta. *Katechetické aspekty v díle Otty Rutrleho*. Diplomová práce. Praha: HTF UK, 2019. 65 s.

Metodická stránka

Autorka přehledným způsobem představila a vymezila cíle i členění své práce, a to jak v úvodu, tak v závěru. V konečném shrnutí práce (s. 60n) nicméně formuluje příliš obecné závěry, které nemůže dostatečně podložit. Domnívám se, že autorka nepředložila „vzhled do činnosti nedělní školy“ v CČS, ale prezentovala na základě dvou textů O. Rutrleho především **jeho koncept** nedělní školy jako modelu pro náboženské vzdělávání a výchovu v prostředí církve, resp. jejích náboženských obcí. V práci nejsou cíleně užity jiné historické prameny, které by charakter a průběh nedělních škol na přelomu 40. a 50. let osvětlily (CČS např. vydala v této době pro potřeby nedělních škol poměrně značné množství ucelených vzdělávacích materiálů s metodikou). Podobně autorka neprokázala, „jak důležitá byla pro děti a mládež křesťanská výchova a vyučování.“ K tomu by bývala potřebovala vyjít z dat nějakého (dobového) výzkumu. Ukázala však přesvědčivě, **jaký význam přikládal O. Rutrle** křesťanskému vyučování a výchově dětí a mládeže v církvi. Podobným způsobem by bylo třeba přeformulovat významnou část Závěru.

Ve svém celku je práce v zásadě postupným prezentováním idejí a postojů vyjádřených ve dvou pracích O. Rutrleho (*Cesta k dítěti I. a II.*), při kterém autorka semi-kontinuálně sleduje text svého zdroje (viz lineární postup stránek zdroje v poznámkovém aparátu). **Autorčin vklad se projevuje ve zdařilé selekci témat, adekvátním určení klíčových hledisek, hodnocení a názorů O. Rutrleho** a v dílčích, spíše shrnujících komentářích.

Název diplomové práce indikuje kontext celého díla Otty Rutrleho. V jejím textu autorka zpracovala nicméně jen stručnou biografii Rutrleho, ve které není žádná zmínka o jeho odborné literární tvorbě. Čtenář tak nemá možnost vidět téma „katecheze“ zasazené do celku Rutrleho teologické tvorby. Je však třeba poznamenat, že v samotném textu tyto přesahy autorka příležitostně zmiňuje.

Podobným způsobem nevěnuje autorka samostatnou pozornost tradici a dobovému kontextu teologické reflexe katecheze v CČS. O meziválečné recepci reformní pedagogiky v rámci tzv. pokusných škol a jejím experimentálním začleňování do náboženského vzdělávání v CČS referuje autorka výhradně na základě Rutrleho textu, bez uvedení přinejmenším doplňující literatury z prostředí CČS.

Autorka je ve svém referování také až příliš svázána s Rutrlem užívanou terminologií, kterou neinterpretuje s ohledem na současný odborný úzus. Nejvýrazněji se to projevilo z mého pohledu v užití výrazu „metoda“. Z Rutrleho textu je zřejmé, že „metodou“ míní celkové vymezení a zaměření specifických východisek, cílů a postupů vzdělávání spolu s uspořádáním vztahů mezi nimi. Představuje tedy pojem komplexní. V současném úzu se „metodou“ naopak míní z pravidla dílčí didaktický pracovní postup. Myslím, že by také bylo podnětné, pokusit se některé Rutrlem formulované katechetické cíle vysvětlit současnou terminologií „kompetencí“, jak je užívána v pedagogice (a RVP).

S ohledem na předchozí autorčin výklad působí zmatečně její tvrzení, že „náboženská výchova je podoborem pedagogiky.“ (s. 16). Není mi jasné, zda jde o vystižení Rutrleho názoru, nebo o názor autorky. Rutrle dle mého soudu (a autorka to přeci také tak viděla) pokládá katechetiku za **teologickou disciplínu**, která zcela autonomně formuluje cíle i metody vzdělávání a výchovy, k čemuž částečně užívá diskurzivní prostředky a metody pedagogických věd.

Podobným způsobem autorka zakončuje svůj dobrý výklad cílů křesťanské výchovy ve formě nedělní školy konstatováním, že jejím hlavním cílem je naučit žáky „**vzájemné toleranci jedněch k druhým**“ (s. 38) Tento spíše liberální cíl by Rutrlemu nemohl poskytnout dostatečný prostor ke zřetelnému rozlišení školního a církevního vzdělávání.

Rutrleho odvození „poslání katechetiky“ z „poslání církve“ nelze rozumět pouze v tom smyslu, že tím míní nezbytnost pověření katechety církví. Pověření je liturgicko-administrativním aktem, kterým církev vyjadřuje, že katechetická služba je jedním ze způsobů mnohotvárné realizace základního poslání (*missio*) církve ve světě (Mt 28,18-20).

Formální stránka

Diplomová práce má všechny základní formální náležitosti. Řádným způsobem jsou vyznačeny přímé citace i parafráze užívaných zdrojů, jejichž bibliografická identifikace odpovídá požadavkům platné normy. V poznámkovém aparátu opakovaně dochází k chybnému střídání plného bibliografického údaje zdroje a zkrácené formy odkazu na něj (tj. Tamtéž). Ojedinele není v poznámkovém aparátu korektně uveden bibliografický údaj o použitém prameni, a to tehdy, když autorka v textu své práce cituje nějaký primární pramen prostřednictvím zdroje sekundárního, tj. při převzaté citaci (tak na s. 15 přejímá z díla M. Salajky nebo na s. 17 z práce T. Butty Rutrleho autorský text, na s. 33 pak Jana Blahoslava z díla O. Rutrleho). V práci je relativně větší množství chyb v interpunkci.

Závěrečné zhodnocení

I přes uvedené kritické připomínky k metodě, věcnému obsahu a formální stránce pokládám předloženou diplomovou práci za zdařilou, autorka v ní s výhradami prokázala základní kompetence pro samostatnou práci s odborným textem. Navrhuji její hodnocení stupněm **velmi dobře (2)**.

V Praze dne 19. 09. 2019

Mgr. Pavel KOLÁŘ, Th.D.